

DOPRSJE CESARJA HADRIJANA

Vladal v letih od 117 do 138

Material: beli marmor

Mere: v 0,67 m x š 0,65 m

Zgodovina: Prinesen v muzej leta 1941 iz Meinlovega gradu

Najdišče: Apače pri Gornji Radgoni (?)

Zbirka: Antični lapidarij Pokrajinskega muzeja Ptuj - Ormož

Doprsje cesarja Hadrijana je dopolnjeno po originalu iz Vatikana. Glava s kodrastimi lasmi je originalna, ustreza naravni velikosti in je okrašena s hrastovim vencem, torej z najvišjim častnim znakom imperatorja. Kodrasta brada, ki mu obkroža obraz, je na obradku krajše strižena. Brki mu padajo preko izrazite zgornje ustnice. Njegov obraz je širok in poln, spodaj bolj mesnat, čeljust pa bolj ohlapna. Oči ima nedodelane in mirno na široko odprte. Na prvi pogled moti kontrast med gladkim obrazom in grobo maso frizure ter nesoglasje med idealizirano oblikovanimi očmi in čutno poudarjenimi ustnicami.

Cesar je bil najbogatejši in najvplivnejši človek v državi, bil je vrhovni poveljnik vojske, vodja državne uprave, najvišji sodnik in svečenik. Njegovo čaščenje je bilo pomemben del državne ideologije, na obrobju Italije in v provincah je bilo izraz lojalnosti Rimu. Cesar je bil z njemu posvečenimi templji, kipi, doprsji in napisi, na katerih je bil omenjen, ter s podobami na novcih navzoč v vsej državi. Kipe so postavljali tudi drugim v čast, npr. pripadnikom mestnih elit, vendar je cesarjeva podoba močno prevladovala v javnem prostoru, denimo na trgih, glavnih ulicah, gledališčih in drugih javnih zgradbah.

Portreti cesarjev so bili močno sporočilni in del državne propagande. Navadno so predstavljali cesarja kot tistega, ki skrbi za ljudstvo in prinaša dobrobiti na vseh področjih. Zato vladarski portreti izražajo dostojanstvo, odločnost in pogum sposobnega državnika in vojskovodje.

Rimsko portretno kiparstvo je bilo realistično, pomemben pa je bil tudi duhovni, idejni portret oseb (cesarjev, vojskovodij, gubernikov).

Rimsko kiparstvo je najprej obravnavalo samo glavo z vratom. Tradicijo so prevzeli po običaju patricijev, ki so doma hranili maske svojih pokojnih, narejene iz voska in potem ulite v mavec. Šele pozneje, v času dveh velikih cesarjev Trajana in Hadrijana, so se pojavile doprsne skulpture. Cesar se je moral pokazati v svoji bojni opremi in to je pozneje vplivalo tudi na heroizirane buste baročnih poprsij.

Rimljani so se od drugih ločili po tem, da so bili obriti. Prvi rimski cesar, ki si je pustil brado, je bil Hadrijan. Hotel je privzeti podobo grških mislecev, saj je bil ljubitelj grške umetnosti, po drugi različici pa naj bi imel kozav obraz, kar naj bi prekrival z brado. Do prvega stoletja so bili portreti stilizirani, v avgustejski dobi sledi reprezentančen ulični portret, s flavijsko dinastijo vključno s cesarjem Vespazijanom, torej po letu 69 našega štetja, pa govorimo o realističnih težnjah upodabljanja. V času Hadrijana in antoninske dinastije (sem sodi tudi cesar Lucij Ver) so se pojavile v portretni skulpturi novosti, portreti so bili pod močnim vplivom grškega vzhoda, ki je bil moden v Mali Aziji.

Bronasti kipi so bili dosti pogostejši kot marmorni, a so se zelo redki ohranili, večino so zaradi dragocenega materiala pretalili. Rimski kamniti kipi so bili obarvani z živahnimi barvami.

Marmorno doprsje cesarja Hadrijana je na ogled na arheološki razstavi **Osrčje Petovione, Ptuj v rimski dobi** na Ptujskem gradu.

Razstava Osrčje Petovione temelji na novih arheoloških raziskavah rimskega mesta na zadnjem nepozidanem območju v središču Ptuja in predstavlja osrednji del antičnega mesta. Nedestruktivne – geofizikalne raziskave v kombinaciji s predhodnimi arheološkimi raziskavami so dale nove rezultate o poznavanju antične arhitekture, ulic, stavb, svetišč in trgov.

V istoimenski publikaciji lahko preberete o gradnji mostu čez reko Dravo v Hadrijanovem času :

https://issuu.com/pokrajinski_muzej_ptujormoz/docs/osrcje_petovione_katalog_web_2020_issusplit

Iz življenja cesarja Hadrijana:

Hadrijan zasede prestol leta 117, v času največjega obsega rimskega imperija. Izjemno izobražen in z bogatimi vojaškimi izkušnjami se loti prenove cesarstva. Opusti nekaj provinc in ponovno uredi pravni sistem. Izboljša položaj sužnjev in prekine preganjanje kristjanov. Za osem let zapusti Rim in kot edini cesar v zgodovini obišče vse province cesarstva. Hadrijan kaže živo zanimanje za zgodovino, verska vprašanja in predvsem pravo. Velik ljubitelj vsega grškega je cesarstvo spremenil v veliko gradbišče. Zgradbe, ki jih je dal naročiti, se nahajajo po vseh nekdanjih rimskih provincah. Posebej slaven je Hadrijanov zid na severu Anglije in veličastna Hadrijanova vila v Tivoliju pri Rimu. Podobno kot njegov predhodnik Trajan je tudi Hadrijan posvojil svojega naslednika Antonina Pija, ki je na Hadrijanovo željo posvojil Marka Avrelija. Tako je Hadrijan še štiri desetletja po smrti vplival na življenje cesarstva. Zasebno je bil Hadrijan pravi učenjak in zbiralec umetnin. Hadrijana hudo prizadene smrt ljubimca Antinoja (Antinoos), ki se leta 130 utopi v Nilu. Cesar umrlega fanta povzdigne v božanstvo in mu posveti več sto kipov ter drugih obeležij. Mnogi zgodovinarji so mnenja, da je bil Hadrijan poleg Avgusta najpomembnejši rimski cesar. Umrl je leta 138. Pokopali so ga v mavzoleju, ki ga danes poznamo kot Angelski grad v Rimu.

